

Cyngor Gwynedd: Polisi Iaith Addysg Drafft

1. Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd 2023 – 2033

Nod

Rydym yn bwriadu creu strategaeth gynhwysol, gyda'r prif nod o gynyddu cyfleoedd i bob un o drigolion Gwynedd weld a defnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau. Drwy weithio ar godi statws a chynyddu defnydd pobl o'r iaith ym mhob rhan o'u bywydau, byddwn hefyd gobeithio yn cynyddu'r cymhelliant i eraill ddysgu'r iaith. Rydym am roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc dros y blynyddoedd nesaf, gan gynnwys rhoi sylw i'w defnydd o'r Gymraeg gyda thechnoleg, dangos iddynt werth yr iaith fel sgil i'r byd gwaith, a cheisio cynyddu'r cyfleoedd anffurfiol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau dyddiol.

2. Polisi Iaith Addysg Diwygiedig Cyngor Gwynedd

Prif nod y Polisi hwn yw sicrhau bod ysgolion a Llywodraethwyr yn ymwybodol o'r disgwyliadau gan Gyngor Gwynedd i ysgolion gydymffurfio â'r disgwyliadau a nodir yn y drefn newydd o gategoreiddio ysgolion yn ôl eu darpariaeth ieithyddol. Disgwylir i ysgolion a chyrrff llywodraethol fod yn gwbl ymwybodol o'r diffiniadau a geir yn y ddogfen honno wrth gynllunio'u darpariaeth addysgol.

<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>

Mae'r polisi hwn yn rhan o strategaeth ehangach gan Gyngor Gwynedd i gynnal y Gymraeg a hyrwyddo dwyieithrwydd o fewn y sir.

Fel rhan o'r polisi hwn bydd disgwyl i Benaethiaid a Llywodraethwyr ysgolion gynllunio'n fwriadus i ddefnyddio, hybu a hyrwyddo'r Gymraeg ym mhob rhan o weithrediad ysgolion y sir.

Amcanion:

Wrth weithredu'r polisi hwn bydd yr ysgol a'r corff llywodraethol yn sicrhau:

- bod eu hysgol yn cydymffurfio â'r diffiniad cyfredol gan Lywodraeth Cymru o ysgol Categori 3 a bod y wybodaeth berthnasol am gyfrwng yr addysgu yn yr ysgol yn cael ei gyfleu yn glir i rieni a darpar rieni'r ysgol.
- bod pob disgybl yn meddu ar sgiliau priodol yn y Gymraeg a'r Saesneg erbyn cyrraedd diwedd cyfnod o addysg statudol.

- bod darpariaeth addas ar gael i alluogi pob disgybl i ddatblygu'n hyfedr ddwyieithog. Yn y cyd-destun hwn, disgwylir i ysgolion barhau i feithrin sgiliau'r disgyblion hynny sy'n Gymry Cymraeg, a chyflwyno'r Gymraeg i'r rhai hynny sy'n derbyn addysg drochi ar ba bynnag gyfnod mae hynny'n digwydd.
- bod pob disgybl sy'n hwyrddyfodiad ac yn siaradwr newydd o'r Gymraeg yn cael ei annog i fynychu Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd.
- bod holl sefydliadau addysg y sir yn adlewyrchu ac atgyfnerthu'r Polisi Iaith a Safonau Iaith lle bo hynny'n berthnasol, yn eu gweinyddiad, eu bywyd cymdeithasol a'u trefn fugeiliol, yn ogystal ag yn eu darpariaeth gwricwlaidd **ac allgyrsiol**.

Darpariaeth addysg cyn-ysgol

Bydd holl leoliadau addysg cyn-ysgol yn darparu trwy gyfrwng Y Gymraeg.

Cynradd

Mae pob ysgol gynradd yng Ngwynedd yn Ysgol Categori 3 neu'n ymgysylltu at fod yn Ysgol Categori 3 yn unol â diffiniadau Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion cynradd.

<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>

Nod y Polisi Iaith Addysg yn y sector cynradd yw datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyderus yn y ddwy iaith erbyn eu bod yn 11 oed, gan ddatblygu sgiliau ieithyddol disgyblion a darparu cyfleoedd **i'w defnyddio** mewn sefyllfaoedd real ac ystyrlon.

Cymraeg yw prif gyfrwng addysg disgyblion a chyfathrebu mewnol ysgolion cynradd Gwynedd. Bydd cyfathrebu â rhieni a gofalwyr naill ai yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog, yn ôl yr angen. Bydd gan bob ysgol ethos Cymraeg a Chymreig, a fydd yn cefnogi a galluogi'r dysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob cyd-destun yn yr ysgol a'r tu allan iddi.

Cyfnod Sylfaen hyd at ddiwedd Blwyddyn 2

Mae pob disgybl yn cael ei addysgu **a'i asesu** drwy gyfrwng y Gymraeg hyd at ddiwedd Blwyddyn 2. **Bydd ysgolion yn darparu cyfleoedd i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg yn gyson, y tu mewn a thu allan i'r dosbarth, yn gwricwlaidd ac yn allgyrsiol.**

Blwyddyn 3 – Blwyddyn 6

O flwyddyn 3 ymlaen, mewn cyd-destun o feithrin sgiliau sy'n gysylltiedig â dwyieithrwydd llawn, bydd o leiaf 80% o weithgareddau addysgol y disgybl (cwricwlaidd ac yn allgyrsiol) yn Gymraeg.

Dylid parhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. O flwyddyn 3 ymlaen, bydd y Saesneg yn cael ei chyflwyno fel pwnc a chyfrwng dysgu trawsgwricwlaidd.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymrwymo i ddarparu Cwrs Trochi Dwys o fewn y Gyfundrefn Addysg Trochi. Disgwylir i ysgolion sicrhau bod pob disgybl (Blynyddoedd 2-6) sy'n hwyrddyfodiad ac yn siaradwr newydd o'r Gymraeg yn cael ei gyfeirio i fynychu Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd, er mwyn iddynt allu dilyn y cwricwlwm yn llawn yn unol â Pholisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd.

Uwchradd

Mae pob ysgol uwchradd yng Ngwynedd yn Ysgol Categori 3 neu'n ymgynraedd at fod yn Ysgol Categori 3 yn unol â diffiniadau Llywodraeth Cymru ar gyfer ysgolion uwchradd.

<https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/canllawiau-ar-gategoreiddio-ysgolion-yn-ol-y-ddarpariaeth-cyfrwng-cymraeg.pdf>

Ar gyfer pob ysgol yn y categori hwn, y Gymraeg fydd prif iaith yr addysg i'r holl ddisgyblion hyd at 16 oed (yn unol â diffiniad Llywodraeth Cymru o'r disgwyladau statudol ar ysgolion Categori 3 Uwchradd).

Dylid parhau i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg, gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith. Bydd Y Saesneg yn parhau i gael ei chyflwyno fel pwnc a chyfrwng dysgu rhai elfennau trawsgwricwlaidd.

Mae Cyngor Gwynedd yn ymrwymo i ddarparu Cwrs Trochi Dwys o fewn y Gyfundrefn Addysg Trochi. Disgwylir i ysgolion sicrhau bod pob disgybl (Blynyddoedd 7-9) sy'n hwyrddyfodiad ac yn siaradwr newydd o'r Gymraeg yn cael ei gyfeirio i fynychu Cyfundrefn Addysg Drochi Gwynedd, er mwyn iddynt allu dilyn y cwricwlwm yn llawn yn unol â Pholisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd. Bydd ysgolion yn darparu'n ieithyddol briodol ar gyfer unrhyw ddysgwyr sydd yn cyrraedd yr ysgolion fel hwyrddyfodiaid ym mlynnyddoedd 10 ac 11.

Cymraeg fydd y brif iaith ar gyfer cyfathrebu mewnol. Bydd yr ysgol yn cyfathrebu â rhieni a gofalwyr naill ai yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog yn ôl yr angen. Bydd gan bob

ysgol ethos Cymraeg cadarn, gan gefnogi a galluogi'r dysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg ym mhob cyd-destun cymdeithasol yn yr ysgol a'r tu allan iddi.

3. Anghenion Dysgu Ychwanegol Ysgolion Prif ffrwd ac Ysgolion Arbennig.

Mae plant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol yn unol â'r Polisi hwn. Mae **rhaid** rhoi sylw i Ddeddf ADY a Tribiwnlys Cymru (2018) wrth ddehongli'r polisi hwn. Lle mae Darpariaeth Dysgu Ychwanegol wedi ei nodi mewn Cynllun Datblygu mewn cyfrwng iaith penodol ar gyfer y cyfathrebu ac ymyrraeth, mae rhaid rhoi sylw i roi hynny mewn lle, a chyd-fynd gyda chyngor arbenigol. Mae'n rhaid rhoi sylw i Ddeddf Cydraddoldeb yn ogystal.

4. Cynlluniau Cynnydd Y Gymraeg (Ysgolion Unigol)

Bydd disgwyl i bob ysgol a chorff Llywodraethol gyflwyno'u blaenoriaethau datblygu'r Gymraeg i Gynllun Cynnydd Y Gymraeg. Bydd y Cynllun hwn yn cael ei gytuno gyda Chyngor Gwynedd a Llywodraeth Cymru yn unol â Deilliannau'r CSGA.

Pwysleisir yn nogfennaeth y Llywodraeth mai lleiafswm yw'r canrannau a nodir yn y diffiniad o Ysgolion Categori 3.